

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quando consuetudo peccandi grandem culpam inducat. Punct. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

nincere in Iuramento externo factō per idola, vel creaturam
sistendo in ipsa; ibi enim cultus externus Deo debitus materiae
indebitae applicatur, & saltem in foro externo diuinitas, & in-
fallibilitas in idolis, & creaturis recognoscitur, quod est blas-
phemum. At in Iuramento verbo tenus factō per Deum in
confirmationem falsitatis, hic cultus non inuenitur. Non enim
falsitas honoratur, sicut non honoratur iniustitia, & cum ad
testandam rem iniustam adducitur, sed ad summum in illo Iu-
ramento Deus iniuriatur, eō quod saltem simulatē, & in appa-
rentia adducitur in testem falsi. Cūm verō viget exterior
Dei cultus, cadit supra materiam indebitam scilicet falsitatem;
ergo est peccatum graue. Facile respondeo, cadit supra mater-
iam indebitam, quae obiectum sit honora- tionis, quaeque co-
latur, & honoretur per talem cultum, nego; cadit supra mat-
eriam indebitam de illa contestando & affirmando, concedo.
An verō haec contestatio apparens sufficiat ad peccatum mor-
tale; restabat probandum. Quapropter Lessius lib. 2. de iustitia
c. 42. dub. 8. n. 43. inclinatur non esse mortale iurare falsum sine
animo iurandi, si per iniuriam cogaris iurare, & falsitas peni-
tus occulta sit. Quia neque intendis Deum in testem vocare,
sed simulare, neque secundum prudentem estimationem pote-
ris censeri iurare falsum. Quia falsitas est penitus occulta; &
quia iustam causam habetas alia mente iurandi.

Ceterum retinenda est communis sententia, quia extra
hunc casum adductum à Lessio, nullum doctorem inueni (etsi
plures euolu) qui affirmaret non esse peccatum mortale iura-
re falsum etiam sine animo iurandi. Et ratio esse potest. Quia
videtur Deo grauis irreuerentia fieri, ex eo quod tantum in
apparentia, & nomine tenus in testem falsi inuocetur. Nomini
enim Dei summa reuerentia debetur. Deinde si semel admira-
mus, Deum simulatē inuocari posse in testem falsi absque graui
peccato, finis Iuramenti, qui est veritatis confirmatio magna
ex parte, imò penitus frustraretur. Non igitur est conceden-
dum. In iudicio autem, & in contractibus grauib; procul-
dubio est, esse mortale iurare falsum absque animo iurandi.
Quia in iudicio est contra mandatum superioris; in contracti-
bus est contra iura parti contractanti debitum, & in utroque
casu contra reuerentiam debitam diuino nomini cui prædica-
tur falsi reificatione. Dixi esse mortale iurare falsum sine ani-
mo iurandi. Nam si cum aliqua restrictione iurares, quae verum
sentium faceret, id non esset falsum Iuramentum; ac proinde
in præfenti de illo non loquimur; sed regulandum est iuxta
dicta puncto precedenti.

Secunda pars conclusionis nempe probabile est, non
esse mortale, si verum iures, sine animo iurandi. Tene Lessius
lib. 2. de iustitia c. 42. dub. 8. n. 42. Sanch. aliis relatis lib. 3.
cap. 6. num. 9. & 10. Bonac. disp. 4. quæst. 1. punct. 7. circa
finem. Ratio est. Quia non videtur ex hoc Iuramento fieri
grauis iniuria Deo, neque homini. Non Deo; quia esto simu-
letur adduci in testem, adducitur in testem veritatis; sicuti
cum simulatē oras eo tempore, quo non teneris præcepto
orandi, non obinde censeri Deo facere grauem iniuriam.
Neque etiam ex tali Iuramento homini prouenit grauis ini-
uria. Quia supponimus grauerit inde non laedi. Ex nullo
ergo capite mortale peccatum esse potest. Est tamen absque
dubio peccatum veniale, & graue quando nulla legitima &
honestæ causâ fieret, quia est quædam fictio vim Iuramenti
eueruens.

Si verò in iudicio vel in contractibus veritatem iurares
sine animo iurandi, ferè omnes Doctores firmant, te pecca-
turum mortaliter. Quia decipis iudicem, vel tecum contra-
hentem in te graui. Limitat autem hoc Sanch. lib. 3. cap. 7. m. 2.
dummodo inde iudicio, aut contractui notabile damnum se-
quereur, quod raro contingere potest. In contractibus, cum
fictio, & simulatio non appareat, & æquè cogendus sis, ac si
verè iurasses. Limitatio placet in contractibus, quia ibi dam-
num proximi attenditur, quod raro euenire potest, nisi Iura-
mentum necessarium esset ad contractus firmitatem. A iudicio
tamen excludo limitationem. Quia semper hæc simulatio illi
notabiliter præiudicat; Superioris enim præceptum non solum
est de veritate dicenda sed de dicenda sub diuino testimonio.
Deladis ergo grauerit iudicium si diuinum testimonium
omittas.

6 Dico tertio: Si iures absque animo te obligandi, quod
solum in Iuramento de futuro esse potest; communiter Do-
ctores existimant esse graue peccatum; quia sit grauis irreue-
rentia Deo cum ex vna parte eum in testem adduxeris, & ex
alia nolles testimonio, & autoritate obligari. Videris nam-
que diuinam maiestatem & autoritatem contemnere. Adde si
non habes animum te obligandi, neque animum adimplendi
videris habere. Sic Nauarr. c. 12. num. 14. Couarr. de pactis
1. p. §. 5. num. 3. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 3. c. 17. n. 10. Lessius
lib. 2. c. 42. dub. 8. n. 42. Sanch. lib. 3. cap. 4. num. 10. Bonacina
tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 7. circa finem.

7 Verum cum probabile sit, quod Iuramentum factum
absque animo obligandi non sit verum Iuramentum, sed simu-
latum, quale est Iuramentum factum absque animo iurandi
Fera. de Castro Sum. Mor. Part. III.

Idem quod dictum est in præcedenti conclusione de Iuramento
facto absque animo iurandi, dici debet de Iuramento facto
absque animo te obligandi. Quia eiusdem prorsus rationis
sunt. Quod autem Iuramentum, in quo expressum habes ani-
mum non te obligandi, Iuramentum verum non sit, sed appa-
rens. Probat. Quia obligatio, vel est de natura ipsius Iura-
menti, vel quædam passio ita necessariò consequens naturam
Iuramenti, vt nullatenus separari possit. Ergo si vis iurare ex-
cludendo obligationem, vis vt tale Iuramentum suam essen-
tiam non habeat, siquidem illam habere non potest sine obli-
gatione. Ergo non vis iurare, sed Iuramentum simulare. Et
confirmo ex voto factō absque intentione te obligandi, quod
secundum communiorē sententiam nullum est, & ex mat-
rimonio contracto absque intentione te obligandi ad reddendum
debitum, quod etiam nullum est: quia essentiam matrimonij
destruit. Ergo similiter nullum erit Iuramentum factum sine
intentione te obligandi. Et ita tenet Syluester verbo Iuramen-
tum 4. quæst. 7. Sanch. in summ. lib. 3. cap. 6. num. 7. & c. 10.
num. 8. Bonacina disp. 4. quæst. 1. punct. 7. num. 3. & alij
apud ipsos.

8 Dixi non esse verum Iuramentum illud in quo expressum
animum haberes non te obligandi, vt tacite colligeres ad Iura-
menti essentiam non requiri expressum animum te obligandi.
Sufficit, quod iurandi animum habes: eò enim ipso censeri
voluntatem habere eorum quæ necessariò ad Iuramentum re-
quiruntur, nisi ea expresse excludas. Sanch. lib. 3. cap. 1. o. n. 9.
Suar. lib. 2. c. 7. n. 8. Bonac. disp. 4. q. 1. punct. 7. n. 4.

PUNCTVM IX.

Quando consuetudo iurandi grauem culpam
inducat.

SVM MARI VM.

- 1 Duplex est consuetudo.
- 2 Consuetudo iurandi cum aduertentia vt verum iuretur
non est peccatum mortale.
- 3 Quod verum habet, esto iungatur mentiendi consuetudini.
- 4 Consuetudo iurandi sine aduertentia, ad veritatem: te in
statu peccati mortalis constituit.
- 5 Explicatur doctrina aliquibus annotationibus.
- 6 An debeat absolutio differri habenti hanc prauam consue-
tudinem.
- 7 An debeat ei aliqua penitentia imponi si reinciderit, te-
neaturque illam exequi?

1 Consuetudinem iurandi habes si passim iures. Duplex
hæc consuetudo esse potest. Prima iurandi falso, vel
absque aduertentia an sit verum, vel falsum quod iuras; Se-
cunda cum aduertentia vt verum iuretur.

2 Si hoc secundò modo sit consuetudo, non te constituit
in statu peccati mortalis, nec sub mortali teneris eam cauere.
Sic Valent. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 3. circa finem. Vega. tom.
summ. c. 16. casu 14. Manuel. Rodrig. 1. tom. summ. c. 192. n. 11.
Petr. de Ledesma 2. tom. 17. 1. c. 2. dub. 1. & c. 5. dub. 4. & 5.
Suar. tom. 2. de Relig. 17. de Iuram. lib. 3. c. 6. n. 4. & 5. Sanch.
aliis relatis lib. 3. in Decal. c. 5. n. 9. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1.
de Iuram. punct. 13. n. 2. Ratio est: quia omnia hæc Iuramen-
ta venialia tantum peccata sunt. Siquidem (vt suppono) fiunt
cum plena aduertentia ad veritatem. Ergo consuetudo ex illis
resultans solum ad peccata venialia inclinare potest. Nam solum
inclinat ad similes actus. Quod ex hac consuetudine ali-
quando in periculum labaris, non obinde censeri potes esse in
mortalis periculo perituri. Quia ad hoc periculum debet
frequenter in periculum induci, vt probaui Tract. de peccatis
dis. 2. punct. 9. §. 3.

3 Sed quid si cum hac consuetudine iurandi verum aduer-
tenter haberes mentem consuetudinem? Valent. Ledesma. &
Bonac. locis allegatis affirmant te esse in statu peccati mortalis,
si illam extirpare omittas, & mouentur. Quia videris esse in pe-
riculo constitutus coniungens Iuramentum cum mendacio.
Ex consuetudine enim iurandi, & ex consuetudine mentiendi
facile Iuramentum cum mendacio coniungitur. Cæterum
probabilis censo neque in hoc casu te esse constitutum in
statu peccati mortalis. Nam esto aliquando contingat, quod
Iuramentum cum mendacio coniungas, id est per accidens &
raro & consequenter, censeri non potes in periculo mortali
peccandi mortaliter esse constitutus. Sic expresse Sanch. lib. 3.
c. 5. n. 10. Et indicat Suarez, tom. 2. de Relig. lib. 3. c. 6. n. 2.

4 Si autem consuetudo iurandi sit primo modo, scilicet iu-
randi falsum, vel sine aduertentia, an sit verum, vel falsum,
sine dubio peccas mortaliter, quoties illius prauæ consuetudi-
nis recordaris: illamque extirpare non procuras, sicut si domi
concupinam haberes, & aduertens ad periculum peccandi,
B. I. Iud.

illud non remoueres, cum posses; & sicut si obligatus esses restituere, & aduerrens omittes restitutionem facere. Quia in iis omnibus amas periculum peccandi, peccas ergo mortaliter. Ita Suar. lib. 4. cap. 6. num. 6. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 3. circa finem. Petrus de Lelidem. 2. tom. summ. tract. 11. cap. 5. dub. 4. post principium. Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 5. num. 11. Reginaldus lib. 18. num. 87. Bonacin. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 13. num. 4. Ratio videtur manifesta. Quia talis consuetudo est occasio sæpe peierandi. Ergo si illam non procuras expellere; ceteris velle peritium: Vt in exemplis relatis de concubina & de restitutione alieni est manifestum.

5 Nota tamen primò, te non peccare mortaliter, quoties Iuramento absque necessitate veris; si illo veris cum plena aduerrens veritatis & iustitiae. Quod fieri potest non obstante supradicta prava consuetudine. Sed tali Iuramento solum deficit iudicium. Ergo solum peccatum veniale esse potest. Et ita affirmat Suarez illo lib. 3. cap. 6. num. 6. & 7. Valent. d. disp. 6. quest. 7. punct. 3. circa finem. Sanch. cum aliis lib. 3. cap. 5. num. 20.

Nota secundo; si ob consuetudinem supradictam pravam aliquando iures falsum sine aduerrensia sufficiente ad peccatum mortale; tale Iuramentum, esto ex illa prava consuetudine oriatur, non est in se peccatum mortale, sed solum erit mortale in voluntate, quam habes non remouendi consuetudinem. Sic pluribus relatis firmat Suar. tom. 2. de Relig. lib. 3. cap. 7. à num. 3. Sanch. lib. 3. in Decal. cap. 5. à num. 28. Ratio ea est: quia illud Iuramentum, vt in se esset peccatum mortale, debebat esse voluntarium directè, vel indirectè. At neque directè, neque indirectè est voluntarium. Non directè, vt supponitur, neque indirectè; quia ad indirectè voluntarium debebas habere potestatem, illud vitandi, cum de facto non vitas. At cum iuras inaduertenter, non potes Iuramentum vitare. Ergo non est tibi voluntarium, neque directè, neque indirectè. Quapropter solum in causa, nempe in consuetudine consistebatur illa Iuramenta voluntaria. Sicut censetur voluntaria pollutio in somnis cui causam dedisti in vigilia, aut homicidium in ebrietate factum; quod antea potuisti præcauere. Quorum tota culpa & demeritum apud Deum fuit in appositione causæ. Nam siue sequatur pollutio siue non; eandem peccatam, & demeritum habes apud Deum. Quia tota malitia in appositione causæ sita fuit. Sic in præsentè de Iuramento facto sine libertate philosophandum est.

6 Sed inquires differendane est tibi absolutio, si hac prava iurandi consuetudine affectus sis; tamen si proponas firmiter te emendaturum, vt aliquibus diebus attentius inuigiles?

Respondent plures Doctores si semel, aut bis falsus fueris hanc consuetudinem, te posse, & debere absolui; secus si sapius; sed tunc differendam esse absolutionem, vt de proposito confiter. Sic Medina lib. 1. summa cap. 14. Ludou. Lopez. 1. p. cap. 25. colum. antepenult. vers. Postremo dicemus, Man. 1. tom. summ. cap. 192. num. 11. in 2. edit. Et de consilio differendam esse absolutionem docet Sayro in claus. Reg. lib. 5. cap. 5. num. 8. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. cap. 8. fin. Verum mihi probabilis est, quod tradit Sanchez loquens de consueto blasphemat. lib. 2. in Decal. cap. 32. num. 45. Inquit etiam si nunquam admonitus fuisti, vt te corrigeres; aut si admonitus apposuisti aliquid studij & laboris ad eam consuetudinem extirpandam, debes statim absolui. Quia si admonitus non fuisti non es in tanta culpa. Si autem post admonitionem aliquantulum laborasti pro emendatione; iam ex parte tua aliquid fecisti, etsi differatur absolutio, forte eadet animus, & a confessione detentus in peius laberis. Secundo (inquit Sanchez) quando nullam curam apposuisti ad emendandam, & admonitus fuisti sæpe in aliis confessionibus; adhuc te posse in rigore statim absolui, si verè doleas de præteritis, & de futuris emendationem proponas. Quia ob peccata, quæ non pendent ex occasione extrinseca, sed ex fragilitate peccatoris, non est differenda necessitas absolutio penitenti. Quia eo ipso quo de peccatis dolet, remouet omnem occasionem & periculum horum peccatorum. Quod periculum siue erat in prava voluntate, & affectu ea te potiendi. His consilio autem poterit sacerdos, tibi absolutionem differe, si iudicat dilationem profuturam. Quod non est facile iudicandum; nisi casu; quo illis Iuramentis graue scandalum præberes. Consentit iis Bonacina tom. 2. disp. 4. q. 1. de Iuramento; punct. 3. fine.

7 Secundo inquires: an sit conueniens tibi imponere aliquam penam si forte reincideris? Verbi gratia ieiunium aliquod, elemosinam, orationem breuem, vel confessionem frequentem, & an tenearis illam exequi?

Respondeo quoad conuenientiam attinget, id est conuenientissimum. Quoad obligationem, Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. cap. 8. num. 7. affirmat, & debere confessarium aliquod ex supradictis remediis tibi applicare, & te obligatum esse, illud acceptare, & exequi. Sed hanc sententiæ rationem non adducit. Contrarium defendit Sanch. lib. 3. in Decal. cap. 5. num. 17. cum Soto de Iuramento ab usu cap. 12. Nempe te obligatum non esse acceptare penam illam. Mouetur. Quia aliis peccatis

id imponi nequit; neque iure aliquo probatur id speciale esse in hac consuetudine.

Ceterum distinguendum est. Si in penitentiam medicinalem Iuramentorum; quæ audita sunt in confessione, aliquod ex supradictis remediis tibi confessor iniungat, absque debito teneris illud exequi. Quia penitentiam a confessore iniunctam tenetur penitens acceptare, & exequi, Iuxta Tridentin. sess. 14. c. 4. & multis relatis docet Suar. tom. 4. in 3. p. disp. num. 1. conclus. 1. Verum hæc penitentia absolute est iniungenda non dependenter à peccato futuro. Alias in tua voluntate situm esset nullam penitentiam habere. Quapropter si sub conditione reincidentia imponatur; eo solo casu teneris illud remedium exequi: quando alio non veris ad extirpandam pravam consuetudinem. Si enim aliis remediis veris, cessat obligatio vtendi medio a confessore designato. Siquidem illud, neque vt iudex, neque vt medicus imponit: Cum non sit iudex, & medicus peccatorum committendorum, sed confessorum; ac proinde sub conditione peccati futuri applicare medicinam non potest, quam tu aliis obligatus non sis accipere, ad præcauenda futura peccata.

P V N C T V M X.

Qua ratione liceat tibi inducere aliquem ad iurandum, quem tamen existimas esse peccaturum, vel per falsos Deos iuraturum.

S V M M A R I V M.

- 1 Inducere aliquem ad falsè iurandum, vel ad iurandum quod nulla ratione licitè præstare potest, peccatum est graue.
- 2 Nunquam esse licitum, inducere aliquem ad resistendum falsitatem, tametsi resistis falsitatem non cognoscat.
- 3 Cum tibi dubium est, an alius peccaturus sit, vel per falsos Deos iuraturus, exigere potes Iuramentum.
- 4 Nulla causa intercedente illicitum est petere Iuramentum ab eo, quem credis male iuraturum.
- 5 Quid si ipse paratus sit? Sanchez censet esse solum peccatum veniale in iuratio per falsos Deos, factis in peccaturum.
- 6 In utroque est idem dicendum.
- 7 Concluditur esse mortale absque causa petere Iuramentum à male iuraturum.
- 8 Quid sentiant Doctores stante iusta causa.
- 9 Resoluitur esse licitum.
- 10 An liceat petere Iuramentum à determinato male iuraturum, sub hac forma; iura esto male iures? Concedit Sanchez. Oppositum esse verius.
- 11 Idem est dicendum de petitione Iuramenti ab eo, quem credis violaturum.
- 12 Non debent confessarii regulariter exigere Iuramenta à penitentibus absintendi à criminibus.

Aliqua sunt in hac parte certa: alia sub controuersia. Primo certum est in nullo casu quantumvis vergeat tibi licere posse inducere aliquem ad falso iurandum; vel ad iurandum per falsos Deos. Quia cum hæc sit intrinsecè mala, ex nulla ratione honestari potest eorum petitio, & inductio. Sic omnes Doctores. Idem est dicendum, si peteres Iuramentum ab eo, qui nulla ratione licitè præstare potest, quia peteres Iuramentum iniquum. Hoc autem contingeret in eo, qui veri Dei, per quem est iurandum, ignorantiam haberet. Quia inuincibiliter verum Deum ignorans nequit Iuramentum licitum præstare. Sed hoc raro vel nunquam potest contingere in petitione Iuramenti à Christianis facta. Nam eo ipso paganiis notitia sufficiens datur alterius Dei per quem Christiani iurant, vt te informare possint per quem debeant iurare, & cum nulla facta diligentia se ad iurandum per falsos Deos determinare, conuincuntur liberè se ad malum Iuramentum determinare, & Iuramentum bonum illis esse possibile. Suarez tom. 2. de Relig. tract. 9. lib. 3. de Iuram. cap. 13. n. 5. & 6. Sanchez lib. 3. in Decal. cap. 8. num. 32.

2 Secundo certum est, te nunquam posse alium inducere ad restitutionem falsi; tamen si iurans falsitatem non cognoscat. Casus est frequenter contingens in Vniuersitatibus. Vt enim probare cursum, nempe lectionibus adit ille promissioni anni parte, Petrus; qui restitaturus est, existimat verum esse: Tu verò seisse falsum. Quia pluribus lectionibus defuisti; nequaquam poteris Petrum ad restituendum inducere; non solum qua parte iuisti, & malitiosè cursum probare, & gradu doctrinæ contra Vniuersitatis statuta vis insigniri; sed quatenus es cooperator & causa illius peccati. Nam licet illud falsum Iuramentum in Petro iurante non